

Гуменюк Т.І.,
д.і.н., проф., професор кафедри права
ЗВО «Університет Короля Данила»
м. Івано-Франківськ

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Послідовна і ефективна імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС повинна створити міцний базис подальшого стійкого політичного і економічного розвитку нашої країни, стати основою стратегії реформування усіх ключових сфер державного управління і впровадження європейських стандартів з метою підвищення якості життя населення [3]. Відповідно до Європейських принципів система органів виконавчої влади має бути чітко та ефективно організована, забезпечувати доступ до публічної інформації та захист прав громадян під час взаємодії з державними органами. У цій сфері можна виділити такі основні досягнення та проблеми, які потрібно розв'язати: - у результаті проведення реформи у попередні роки оновлено організаційну модель апарату міністерств. Так, відповідно до встановлених єдиних вимог до формування структури апарату міністерств, формування політики здійснюється в директоратах, що посилює спроможність міністерств до планування і реалізації реформ. На початок 2021 року утворено понад 90 директоратів. Утворення директоратів та формування їх кадрового складу у 2020 та 2021 роках уповільнилося внаслідок зупинення проведення конкурсів на посади державної служби та значного скорочення фінансування реформи у зв'язку із запровадженням обмежень з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 [5, с. 5]. Відповідно до Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1013 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 9, ст. 337), продовжується поступове позбавлення міністерств невластивих їм функцій з реалізації політики, зокрема шляхом передачі відповідних функцій до існуючих або нових центральних органів виконавчої влади. Проте міністерства продовжують виконувати значний обсяг функцій з реалізації політики, що знижує потенціал міністерств до формування політики [5, с. 6]. Актуальною залишається проблема низької ефективності планування діяльності центральних органів виконавчої влади, зокрема забезпечення орієнтації на результат, а не на процес, Основними причинами, які призвели до цього, є застаріле законодавство щодо державного планування та підзвітності, а також недостатня координація з реформою управління державними фінансами щодо планування та звітування центральних органів виконавчої влади в процесі формування та виконання державного бюджету. Серед проблем відзначають різний рівень надання адміністративних послуг та запровадження електронних послуг у територіальних громадах та доступність до них. Залишаються перешкоди до інтеграції окремих популярних сервісів до центрів надання адміністративних послуг через надмірну централізацію повноважень щодо їх надання. У Стратегії наголошується

і на вдосконаленні кадрової політики. «Незважаючи на те, що процедуру проведення конкурсів на посади державної служби в цілому приведено відповідно до європейських стандартів, вона потребує подальшого вдосконалення. Крім того, необхідно залучати кваліфікованіших кандидатів, процедура відбору теж має відповідати умовам соціального дистанціювання», – йдеться в документі [4]. Акцентовано увагу і на впровадженні принципу гендерної рівності. Зокрема, у Стратегії наголошується, що «державне управління в Україні характеризується наявністю гендерних розривів. Хоча кількість жінок переважає серед державних службовців (75,9% загальної кількості держслужбовців станом на 2021 рік), їхнє представництво помітно скорочується на вищих керівних посадах. Серед держслужбовців, які обіймають посади категорії „А“, частка жінок становить лише 12,5% (станом на 2021 рік). Серед держслужбовців, які обіймають посади державних секретарів міністерств, Державного секретаря Кабінету Міністрів України, його заступників, частка жінок становить 22% (станом на 2021 рік)». Для підвищення рівня доступності адміністративних послуг необхідно продовжувати роботу щодо децентралізації (делегування) повноважень з надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування, а також забезпечення відповідними ресурсами; врегулювати на законодавчому рівні питання плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору), зокрема оновити методику розрахунку розміру плати за такі послуги (адміністративного збору) та забезпечити приведення законодавства у відповідність із Законом України «Про адміністративні послуги». Важливою також є система моніторингу, яка, зокрема, повинна включати проведення оцінки якості надання адміністративних послуг, у тому числі через центри надання адміністративних послуг. Одним із завдань є подальша цифровізація адміністративних послуг, що сприятиме їх наближенню до користувачів. Для цього необхідно забезпечити розвиток дієвої електронної інфраструктури, що слугуватиме фундаментом для збільшення кількості адміністративних послуг, що надаються з використанням інформаційних технологій. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме створенню та удосконаленню електронних інформаційних ресурсів (реєстрів), забезпеченню функціональної сумісності систем та здійсненню обміну даними. Важливою складовою належного державного управління є розбудова професійної служби в органах місцевого самоврядування. З метою встановлення нових правових та організаційних засад служби в органах місцевого самоврядування як професійної та політично неупередженої діяльності на благо держави і громадян, гарантування реалізації громадянами України права рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування, а також гармонізації із законодавством з питань державної служби законодавство з питань служби в органах місцевого самоврядування потребує суттєвого оновлення [2].

Результатом реалізації Стратегії повинна стати більш ефективна система управління державними фінансами, яка сприятиме сталому соціально-економічному розвитку держави, конкурентоспроможності економіки та динамічній інтеграції України в міжнародні ринки, зокрема в спільний ринок держав-членів ЄС.

На сьогодні існують різні підходи до вибору структури побудови організаційних засад управлінської діяльності. Структурні підрозділи будуються за функціями управління, за етапами управлінського циклу, залежно від характеристики виконуваних робіт, за територіальним принципом, за рівнем централізації тощо. Можуть створюватись підрозділи і з урахуванням декількох підходів із застосуванням наукового обґрунтування їх доцільності й організаційного моделювання. Воно базується на раціональному поділі праці, змісті й регламентації регіональних завдань та їх чіткому визначенні в посадових інструкціях, методичному й інформаційному забезпеченні. Але єдині правила чи критерії побудови структури органів виконавчої влади відсутні, що продовжує породжувати існування організаційних проблем і недостатнє використання можливостей організації інших ресурсів підвищення ефективності управління та існування інших проблемних питань.

Перспективним напрямом організаційного розвитку управлінської діяльності слід розглядати побудову інноваційно-спрямованих організаційних структур органів виконавчої влади, які формують і реалізують нові ланцюги цінностей для забезпечення необхідних результатів діяльності систем управління і керованих ними об'єктів [1]. Засобами вдосконалення організаційних форм структури органів виконавчої влади повинні стати теоретико-методичне обґрунтування організації структурних підрозділів і їх сучасний інформаційний і професійно-кваліфікаційний потенціал як цілісний потужний стійкий базис підрозділів праці з використанням синергетичного і SMART-підходів, координації дій усіх учасників та їх соціальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Л.І. Удосконалення структурної побудови органів виконавчої влади як чинник забезпечення ефективності праці державних службовців. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/72.pdf
2. Деякі питання реформування державного управління України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>
3. Нова державна служба: європейська модель. URL: <http://www.center.gov.ua/blog/item/1873>
4. Реформа державного управління: мета, завдання, результати. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/08/16/reforma-derzhavnogo-upravlinnya-meta-zavdannya-rezultaty/>
5. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 рр. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/pars-2022-2025-ukr.pdf>